

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisali se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

REAKCIJA NIKDAR NE POČIVA.

Reakcija se včasih uda navidezno v svojo usodo, ker nima primerne priprave voditelja, da jo vodi, nikdar pa ne počiva. Reakciji je vsaka politična ali gospodarska odredba ali postava, trn v peti, ki ga skuša izdreti, kadar so razmere ugodne za tako operacijo.

Primarne volitve so ameriška institucija, ki jo niso zanesli v Ameriko radikalni tujezemci, ampak je naprava, ki se je razvila kot logičen princip samovladanja. To napravo so priporočali napredni elementi v obeh starih strankah od leta 1890, dokler ni te naprave sprejelo pet in štirideset držav, in jo še danes zagovarjajo.

Kakašnih deset let nazaj so se reakcionarne sile potuhnile, češ, da so se udale v svojo usodo.

Ko je minila vojna za "ohranitev sveta za demokracijo" je pa reakcija zopet dvignila svojo glavo pod vodstvom Dawesa, podpredsednika Združenih držav in je pričela delati na vse kriplje, da se primarne volitve odpravijo. Resnica je, da so postave raznih držav za primarne volitve nepopolne in da potrebujejo spopolnjenja. Da se napake v teh postavah ne odpravijo, je pričela reakcija z bojem za odpravo postav, ki določajo primarne volitve.

Primarne volitve niso nobena radikalna politična naprava. Te postave določajo, da ne morejo stare stranke več imenovati svojih kandidatov na svojih konvencijah ali zborovanjih, ampak da volilci odločijo, kdo bo kandidat pri glavnih volitvah. Za delavske stranke nimajo primarne volitve dosti pomena, ker delavske stranke imenujejo svoje kandidate na demokratičen način in so kandidati obvezani, da zastopajo v postavodajnih zborih program stranke in ne svoje osebne interesne politike.

Ampak pri starih strankah je drugače. Na konvencijah se vduši vsak opozicijski glas. Ako ne gre z lepa, tedaj gre z grda. Na teh zborovanjih zapoje parni valjar in opozicijski glasovi so vdušeni.

Kdo podpira odpravo primarnih volitev? Pred vsemi seveda Wall Street. Za njim so uvrščeni drugi bankirji, kapitalisti, veletrgovci itd. Vsem tem je ležeče na tem, da vtihne vsak glas opozicije v zbornici in da v njih vse gladko teče po njih željah.

Ti interesi so se prav dobro počutili, ko so "politični gospodarji" odločali na konvencijah, kdo bo kandidat pri prihodnjih kongresnih ali pa državnih volitvah. Na teh konvencijah so se lahko izigravale poteze, prišlo je do podkupovanja delegatov, kar dokazujejo razna odkritja. Včasih so bili sami izbrani delegatje iz ene države, kajti šlo se je zato, kdo dobi nominacijo za državnega poslanca ali senatorja ali kongresnika ali zveznega senatorja.

Po vsem tem se pa reakciji zdeha. Z drugimi besedami pomeni, da reakcija želi, da se vrnejo oni dobri časi, ko je samo par oseb za kulisami odločalo, kdo bo ljudstvo zastopal v državni zbornici ali senatu in v zvezni zbornici ali senatu, ljudstvo pa ni imelo prilike, da izreče svojo voljo.

Reakcija še ni odjenjala z bojem za odpravo primarnih volitev. V prihodnjih treh mesecih se bodo odigrali veliki boji v državnih legislaturah za odpravo primarnih volitev. Reakcija bo napela vse svoje sile, da jih odpravi.

Za delavstvo je važno, da ta boj opazuje in se iz njega uči. Spoznalo bo lahko, s kakšno zagrizenostjo se bojujejo reakcionarji, kako vlačijo skupaj za lase argumente, ki so vse nekaj drugega kot resnični in logični. Ker v človeški družbi, v vsaki politični, cerkveni pa tudi v vsaki delavski organizaciji, pa naj bo politična, gospodarska ali strokovna, učinkujeta vedno dve sili: reakcijska in napredna, za to bodo delavci razumeli, s kakšnimi sredstvi se bojujejo nazadnjaške sile proti naprednim, da poderejo to, kar so napredne sile zgradile z velikim trudom, kajti metode nazadnjaških sil so povsod enake, pa tudi način njih boja je vedno enak. Delavci bodo spoznali, da se marsikatera stvar dvakrat obče navidezno v napredno suknjo, da se odobri sredstvo reakcije, s katerim se hočejo vzpostaviti stare razmere, v katerih se je lahko ribarilo v kalnem.

Reakcionarji se ločijo le v tem, da so poteze bolj skrbno prikriti, kjer so reakcionarji bolj zviti, prebrisani in inteligentni, tam kjer jim manjka zvitosti, prekanjenosti in inteligence, so pa poteze izigrane tako nerodno, da se takoj na prvi pogled spoznajo, da so reakcionarne. Namen reakcionarjev je povsod enak: Pridrži in ustavi napredek!

Abraham Lincoln

Dne 12. februarja proslavlja Zdržene države rojstni dan svojega največjega predsednika in najbolj proslavljenega človekoljuba. Lincoln se je rodil 12. februarja leta 1809 na mali farmi v Moline Creeku, Kentucky, ki je bil takrat še takorekoč divja in decela nerazvita pokrajina. Njegov stari oče se je bil koncem revolucije proti Angliji preselil v kentukijske gozdove in si tam v sumi ustanovil svoj pionirski dom. Imel je veliko bojov z divjimi indijanskimi rodovi, v katerih je bil tudi ubit. Lincolnov oče je bil ravnotako velik siromak, ki pa si je nekoliko pomagal po preselitvi iz zapuščene kraja v Indiana, kjer je postal tesar. Življenje meštemi pionirji, ki so kupovali od vlade zemljišče po dva dolarja za akre, je bilo vendar trdo in revščina velika. Lincoln je odrasel v taki revščini, od svojih staršev, ki so bili nevedni in revni, se ni mogel naučiti ničesar, pač pa je dobil nerednega pouka kakih dvanajst mesecev vsakega skupaj, tako da se je naučil čitati in pisati. Čital je neizmerno rad in je prečital vsake knjige, ki mu je prišla v roke. Poleg tega je moral pomagati očetu pri obdelovanju polja in dostikrat je tudi bil oddan sosedovim, da je postal otrok.

Da je Lincoln lahko tako veliko napredoval, je priplovali največ njegovi izvanredni moči. Hitro se je razvil v pravega orjaka in je bil že pri svojih sedemnajstih letih velik miselnik. Devet let star je meril šest čevljev in štiri palce. Bil je pravcati drvar, neroden, suh in dolg, toda na njegovem obrazu je bilo vendar nekaj plemenitiga, radi česar je bil priljubljen med vsemi, ki so ga poznali. Bil je tudi duhovit in dovopen, včasih izredno sentimental in sanjnav; njegov um pa je bil živahen in razsoden. Imel je prijeten dar pripovedovanja.

V svojem dvanajsetem letu so se Lincolnovi preselili v državo Illinois. Pridno so delali na novi farmi posebno Lincoln sam, ki je posekal cel gozd, iz debel otasal hode in z njimi ogradi farmo. Ko je pozneje kandidiral za predsedniškega kandidata, so nasprotniki zabavljali čez njega s primkom "The rail splitter from the West." Po svojem dvanajsetem letu pa je Lincoln prenehal delati doma, ker dobil je delo na vlačilnem brodu na reki Mississippi, kateri je odvažal razno blago na jug, zlasti pa v New Orleans. Tu se je Abe (tako so ga zvali) prvič podal v tujino. Na jugu je videl, kake razmere vladajo na plantajah, kjer delajo sužnji. Posebno ga je razkačil neki dogodek na trgu, kjer so prodajali suženjske otroke. Brutalnost pri tem kupčevanju na javni dražbi je veliko pripomogla, da je postal prvoborilec proti suženstvu. Ko se je vrnil na sever, je dobil službo v vasi New Salem. Služil je kot prodajalec v trgovini.

Radi svoje priljubljenosti, zgovornosti in bistrega razuma je bil Lincoln že v 23. letu svojega življenja postavljen za kandidata v legislaturo države Illinois, ali bil je poražen. Nato je z nekim Berryjem kupil tri prodajalne v New Salemu ter jih združil v eno. Podjetje pa ni uspelo, ker je bil Berry pijanec in ni nič delal. Po bankrotu je Berry umrl in ves dolg (1200 dolarjev) je padel na Lincolna, ki se je naslednjih petnajst let mučil, da je dolg poravnal.

Lincoln je postal poštar v Salemu. Sklenil je, da mora postati odvetnik in se je doma vztrajno učil. Ko je postal odvetnik, se je naselil v Springfield. Bil je trikrat izvoljen v državno legislaturo. Poročil se je leta 1842 in štiri leta je bil izvoljen v zvezni kongres. Tu je bil med prvoborilci, ki so se zastonj potegovali za to, da bi države ne uvajale suženstva v novo okupirane teritorije na zapadu. Takrat se je v kongre-

su kakor tudi po vsej deželi začel snovati dvojni tabor za in proti suženstvu. Stare stranke so propadle in nastali sta stranki za in proti suženstvu, kateri sta bili prednici današnje republikanske in demokratake. Ker je bil znan radi svojih govorniških zmoglosti in kot prvoborilec proti suženstvu, je bila zdaj za Lincolna najboljša prilika. Njegov najhujši nasprotnik je bil Douglas, spreten demokratski politik in govornik, ki je pa bil veliko bolj uveljavljen kakor Lincoln, ker je imel za seboj že veliko političnih izkušenj, služb in priznanja. Med Douglasom in Lincolnom, ki sta bila oba kandidata za predsedništvo, se je razvila govorniška debata. Izvoljen Lincoln vendar ni bil, toda njegovi govori, ki so bili deloma natisnjeni po vsem časopisju severnih držav, so izzvali velikanstvo zanimanje med prebivalstvom, da je podprlo gibanje za odpravo suženstva. Predsedniške volitve leta 1860 so se bile v republikanska stranka je imenovala Lincoln za svojega kandidata. Vsa dežela je bila razburjena: jug je pretil, da se odcepi od Unije, če ne bo izvoljen demokrat in pristal suženjstva; sever je grozil jugu, če se ne uda. Na jugu so rekli: "Če bo izvoljen črni predsednik (tako so povali Lincolna) se ne udamo nobenemu njegovemu ukaz." Par dni po volitvah je bil jug že dvignjen in mesec dni predno je Lincoln nastopil predsedništvo, je bilo že odcepljenih sedem južnih držav, ki so sestavljale svojo konfederacijo ter izvolile za predsednika Jeffersona Davisa.

Lincoln se je nahajal v težkem položaju: Z jugom so države vse kapitalistične države Evrope in papež sam, ki je bil takrat še poveljni vladar. Na zunanjo pomoč torej ni bilo računati, treba pa je bilo založiti najtrajnejšo državljansko vojno, ki se je vnela med severom in jugom. Umna politika, doslednost in poštenost Lincolna vse to je omogočilo, da so dolgotrajne krvave kampanje uspelo in da dežela ni izšla iz vojne popolnoma razbita. Navada pri izvolitvi (kakor je še danes) je bila, da so politikaši pritisnili na predsednika, da mora dati službo njim prijateljem. Lincoln so nekoč silili, da mora dati službo človeku, ki je bil znan radi svoje nepoštenosti. Pa jim je rekel: "Vse, kar sem na svetu, dolgujem mnenju, ki ga je imelo ljudstvo o meni, ko so me nazivali 'Honest Old Abe.' Kaj bi ljudstvo mislilo o poštenem Abeju, ako bi imenoval takega človeka."

Civilna vojna je začela dne 12. aprila, 1861, ko so konfederiranci prvič ustreli v zvezno zastavo, ki je vihrala nad trdnjavo Sumter. Ker je prisega Lincolnu nalagala, je izjavil, da se vojna bije za ohranitev Unije: vedel pa je, da bi se z zmago severa suženstvo ne obdržalo nič več. Dravljanjska vojna je trajala štiri leta, dokler niso južni konfederiranci podlegli. Ker se je zmaga nagibala na stran konfederirancev, je ob novem letu 1863 podpisal proglas osvobodjenja vseh zamorcev. Vse ljudstvo na severu je bilo z njim, pomagalo je še bolj in vojna je končala z zmago severa v aprilu leta 1865.

Tekom svojega predsednikovanja je Lincoln pokazal svojo velikodušnost ob nekaterih prilikah. Stevilni citati iz njegovih govorov najbolj jasno pričajo, da ni samo za odpravo suženstva, temveč tudi za odpravo vsake krivice, ki se godi delavstvu od strani kapitalistov.

Z veliko večino je bil Lincoln zopet izvoljen za predsednika leta 1864. Toda drugi rok predsednikovanja je trajal samo en mesec. Dne 14. aprila, ko je vladalo veliko veselje radi končane vojne je Lincolnova družina skupno s prijatelji odšla v gledališče. Proti koncu predstave je v Lincolnovi loži nastal šum, počil je strel in z lože

SLIKE IZ NASELDIN

Slovenski dom.

Milwaukee, Wis. — Mogoče je že kateremu izmed čitateljev dolgčas, ker že precej časa ni bilo nobenega poročila o delovanju za slovenski dom. Ali mogoče si nekateri mislijo, da smo na glavni seji pokopali in zapčatili ideje za slovenski dom?

Well, naj si je kdo mislil karoli, tukaj danes podajam resnično poročilo, kako stvari stoje. Nekaj sej proti koncu lanskega leta je bilo tako slabo obiskana, da je v resnici izgledalo, da bo vse skupaj zaspalo. Na vrhu tega je prišel na dan še urednik milwauškega "Vestnika", z ne preveč spodbudnim dopisom glede Slov. doma. Še tako navdušen človek, pri takih okoliščinah postane malodušen in omahljiv. Ni toraj čudno, da sem nesel knjige na glavno sejo, v nekakšnem bojazljivem razpoloženjem, da jih bomo za vedno zaprli. Moja bojazen se je pa hitro razpršila, kajti seja je bila tako polnoštevilno obiskana, kakor že dolgo ne. Zastopanih je bilo sedem različnih društev, in manjkalo je le par zastopnikov.

Se bolj razveseljivo in upolno dejstvo pa je, da so se vsi navzoči brez izjeme izjavili, da se mora akcija za slov. dom nadaljevati, in sicer bolj energično kot do sedaj. Objubili so tudi, da bodo delovali v prid doma, kolikor se bo dalo. Izvolili so si odbor iz svoje srede, ki je tudi objubil, da bo posvetil kolikor mogoče svojih moči in močnosti za napredek slovenskega doma.

Da pa ne bom pisal o samih sklepih in obljubah, naj tudi povem, da se radi inkorporacije že menjavajo pisma z odvetnikom v Madisonu.

Če ne bo posebnih ovir, bomo imeli do prihodnje seje že charter in inkorporacijo slovenskega doma. Potem pa vsi z največje vnmemo na delo.

Pred kratkim sem dobil poročilo od nekega podpornega društva, ki je lansko leto odpočkalo svoje zastopnike, da je za tekoče leto zopet izvolilo zastopnike. Razveseljivo in posnemanja vredno.

Drugo ugodno poročilo je, da je pevski klub "Danica" sklenil prirediti v tem letu veselico ali piknik v prid Slovenskega doma. Dan še ni določen, ker v to izvoljeni odbor še ni prišel do pravega zaključka, kako in kedar bo najbolje. Ves čisti dobiček omenjene prireditve, se bo dalo v sklad Slovenskega doma. Bravo! Takih je še več treba!

Zadnji izkaz podpisan obveznik je bil . \$5850.00

Po zadnjem izkazu podpisali, oziroma sem prejel podpise:

Sloga št. 16. S.N.P.J.	150.00
Selan Frank	50.00
Sarc John	25.00
Zalber Leopold	25.00
Kambič Jos	50.00
Uršič Frank	50.00
Marr Louis	50.00

Skupaj do sedaj podposanih obveznic za \$6250.00

Na glavni seji dne 21. Januarja so bili izvoljeni sledeči v odbor:

Frank Uršič, predsednik. — Frank Lustik, podpredsednik. — Ciril Muškatec, blagajnik. — Joe Matoh, tajnik. — Frank Veranič, zapisnikar. — Nadzorni odbor: Lovrene Perko, Mary Lustik, Joe Kračnik. — Gospodarski odbor: Frank Lustik, Louis Marr, Viktor Puncer.

Za Slovenski dom — J. Matoh, tajnik.

Reorganizirano društvo.

Philippi, W. Va. — Dolgo časa ni bilo glasu iz naše okolice. Vsi smo nekako bolj tihi, odkar smo pod odprto delavnico. Ne bom pa veliko poročal. Delo

ŽARKOMET

Stric Sam — internacionalni žandar.

Kellogg sedi v svojem "office" in gleda, kje bo izbruhnila kakšna revolucija, da brž pošlje tja ameriške bojne ladje. Zda opazuje Portugalsko s črnim pogledom.

Ne vem, kako bo z našo floto, kadar izbruhne revolucija v Sviči.

Vedelnosti iz jazznega veka.

Zupnik — dela načrte za železnice.

Tesar — kritizira drame, tragedije in sonete.

Čevljar — šiva srajce in suknje.

Krojač — se razume na kopita.

Politikar — piše leksikone.

Gramatikar — profesor politike.

Bojniška strežnica — primadona.

Črna zvezdica.

Cenjeni K. T. B.! Zvezda pri A. S. pravi, da sveti duh govori iz papeža, kadar papež govori o veri, tako da ne more biti zmotljiv. Dobro. Kaj pa tisti hudobni papeži, ki jih zvezda ne taj? Kadar papež dela greh, govori iz njega hudobni duh ali satan kot iz vsakega grešnika! Torej sta v "svetem" očetu lahko naseljena sveti in hudobni duh skupaj! To pa je čudež! — Se nekaj. Povej tistemu "Članu S. N. P. J.", ki te je tako "afiks"al" v A. S., da naj kaj piše o K. S. K. J. — Tone iz farovja, Terre Haute.

Se vedno Kajn.

V najboljšem slučaju se je Kajn oženil s svojo sestro, haha! — Tončka Vrančarjeva.

Vesti iz Moronije.

Manila, Filipinsko. — Častiti gospod Ignac Kilometer iz Manile je dne 27. m. m. t. l. zapustila Manila. Odpotoval je v Kobilu, ki je tri milje od Manile. Zbogom Manila! Tatata!

Odgovor bratu.

Kolikor je meni znano, ni imel "Progressivni blok" ofisa v Uniontownu, pač pa je bilo tam nekaj blinovcev. — "Koruzni socialist".

Odgovor Krtaci.

V "Žarkometu" z dne 4. t. m. je "Krtaci" iz Glencoeja, O. prispevala uganko, ki se glasi: V katerem mesecu moški najmanj klepetajo? Moj odgovor: V februarju. To velja tudi za klepetave ženske, ne samo za moške klepetulje. — Johanna Tone.

Dve uganki za Krtaci.

Dragi Žarkomet! Tista tvoja "Krtaci" iz Glencoeja, O. je pa res dala debelo uganko. Moj odgovor je, da moški najmanj klepetajo v mesecu februarju, ki je najkrajši. Zda pa naj "Krtaci" uganete tile dve: Kdaj pa moškini ni do govorenja? Štiri nogo ima pa še po glavi hodi, kaj je to? — Krtaci iz Acoste, Pa.

Dobra novica iz Jugoslavije.

Slovenski kmetje so volili rikalno zato, da jim ne bo treba hoditi v Ameriko. O, zlati več zda Katuzam pride!

Tristoprocentno!

Dol s Kitajci na Kitajskem!

Kontest za kratke prispevke.

71.

Mojzes je posušil Rdečo morje in odpeljal Izraelce po suhem na drugo stran. Volsteadov zakon je posušil Atlantični ocean 12 milj od ameriškega obrežja, da lahko pridejo "butlegari" suhem na to stran. — Arma Kans.

K. T. B.

Ubili sebe, ko se je ognil deček.

Chicago. — Daniel A. Shanahan se je izognil, da ni posušil nekega dečka s svojim avtom, je pri tem zavozil v mostne grajo ter se ubil.

Obletnice znamenitih Amerikancev

I.
1. februarja 1859. — Rojstni dan Viktorja Herberta, proslavljenega ameriškega glasbenega dirigenta in skladatelja. Rodil se je v Dublinu na Irskem. V rani mladosti se je učil glasbe na Nemske in bil je nekaj časa celist v dvornem orkestru v Stuttgartu, ki je prirejal koncerte po vsej Evropi. L. 1886 je prevzel mesto soločelista v Metropolitan orkestru v New Yorku in je potem nastopil bodisi kot solist ali kot dirigent v glavnih orkestri Združenih držav. Od l. 1904 do svoje smrti je vodil svoj lastni orkester. Njegove večje skladbe so oratorij "Captivity" in razne komične opere, po katerih je najbolj zaslovel, kot na pr. "Prince Ananias", "Serenade", "Babes in Toyland" in druge.

7. februarja 1800. — Predsednik Millard Fillmore. — Millard Fillmore, 9. predsednik Združenih držav, se je rodil v Summerhill, New York. Učil se je prava in posvetil se je odvetništvu in politiki. Postal je odlični prvak v takozvani Whig stranki (politični stranki, ki je zagovarjala zaščitno carino in je bila predhodnica današnje republikanske stranke). L. 1848 ga je njegova stranka postavila za podpredsedniškega kandidata in bil je izvoljen. Novi predsednik general Taylor je nastopil svoje mesto v marcu 1849, a umrl je že v juliju 1850. Tedaj je podpredsednik Fillmore postal predsednik Združenih držav. Bila je tedaj doba izredne napetosti med severnimi in južnimi državami radi suženjskega vprašanja. V svoji poslanici se je predsednik Fillmore izjavil za zakon o ujetbi pobeglih sužnjev (fugitive slave law) in priporočal visoko carino. Za časa njegovega predsednikovanja je bila California sprejeta v Unijo kot država. L. 1856 je bil Fillmore predsedniški kandidat takozvane American party; ki je bila znana pod pridevkom stranke "Know-Nothings" (oni, ki ničesar ne vedo). Ta stranka je bila odločno nativistična (t. j. poveljevala je tukaj rojene Amerikance), nasprotovala je priselencem in katolicom. L. 1855 se je dozdevalo, kot da bi ta stranka zmagała povsod, in prestrašeni konservativci obeh vladajočih strank (demokratov in whigov) so trumoma prestopili k novi stranki, da bi se tako zognili glavnemu političnemu vprašanju suženjstva, ki je silil narod na rob propada. Predsedniške volitve pa so pokazale, kako puhlo strašilo je bila ta stranka: Fillmore je dobil elekoralne glasove v eni sami državi. Ko se je umaknil iz političnega življenja, je živel v Buffalu, kjer je umrl l. 1874.

9. februarja 1773. — William Henry Harrison. — William Henry Harrison, deveti predsednik Združenih držav, se je rodil v Berkeley, Va. Po očetovi smrti je zapustil študije medicine in se posvetil vojaški karijeri. Značilno za ono dobo je, da, ko ga je Washington imenoval za častnikom, je Harrison postal prvi iz Philadelphije v Pittsburgh, da se priključi svoji polki. L. 1798 je ostavil vojsko in se naselil na zemljišču blizu današnjega mesta Cincinnati. Leto kasneje je odšel v kongres kot prvi delegat takozvane severno-zapadnega teritorija. Tekom onega zasedanja kongresa je bil iz dela tega teritorija ustvarjen Territory of Indiana. Ta teritorij je obsegal današnje države Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin in del Minnesote in je imel poleg Indijancev civilizirano prebivalstvo kakih 5000 duš. Harrison je postal prvi governor novega teritorija. Mnogo važnih vprašanj je zahtevalo njegov poenost, ali najtežavnejše in najbolj kočljivo vprašanje je bilo nezadovoljnost in končna suverenost Indijancev pod vodstvom lovčevega Tecumseh. Harrison je z ravnodušnostjo in poštenostjo dostikrat preprečil vojne z Indijanci. Končno pa so

neprestani napadi s strani Indijancev prisilili Harrisona na strožje postopanje. Odmarširal je z 900 možmi, da kaznuje napadale. Ko se je 6. novembra 1811 ameriška vojska vtaborila blizu Tippecanoe, prišli so Indijanski odposlanci v svrhu pogovora. Sklican je bil tak pogovor za prihodnji dan. Ali že ob 4. zjutraj so Indijanci napadli Harrisonov tabor. Boj je trajal do zore in Indijanci so bili poraženi z velikimi zgubami. V vojni leta 1812, je bil Harrison imenovan glavnim poveljnikom severo-zapada z naslovom major - generala. Blizu reke Thames je ujel vso angleško vojsko in popolnoma porazil Indijance, ki so bili zavezanci Angležev. Na tak način se je vojna v zgornji Kanadi končala.

Dobo med vojno leta 1812 in predsedniškimi volitvami l. 1840 je Harrison deloma posvetil službi za domovino, deloma pa življenju bogatega farmarja. V decembru l. 1839 ga je narodna konvencija whig stranke imenovala svojim kandidatom za predsednika Združenih držav. Volilna kampanja je bila ena izmed najvišahnejših v zgodovini Združenih držav. Politični javni shodi in parade so prvič prišli v rabo in volilna gesla in znaki so bili prvič uporabljeni z velikim uspehom. Ta volilna agitacija nosi ime "log-cabin and hard cider campaign". Vzhodni del hiše generala Harrison v North Bend blizu Cincinnati je obstojal iz kolibe, napravljene iz hlodov, in pravilo se je, da je imel doma dobro zalogo jabolkovega mesta vina. "Log cabin" in "hard cider" sta tako postala volilna znaka in simbol republikanske priprostosti. Nasprotniki niso mogli nič doseči proti populariteti "junaka od Tippecanoe in Thames" in Harrison je bil izvoljen z velikim večino. Umrl pa je že 31 dni po svojem vstopu v službo. Sledil mu je kot predsednik John Tyler, ki je bil skupaj z njim izvoljen podpredsednikom.

Benjamin Harrison, 23. predsednik držav, ki je bil inavguriran l. 1889, je bil vnuk predsednika William Henry Harrisona.

11. februarja 1847. — Thomas Alva Edison, slavnj iznajditelj in električni wizard, se je dne 11. februarja 1847 rodil v Milanu v državi Ohio. Kot deček je bil raznašalec časopisov, kasneje je postal telegrafist. Zanimal se je toliko za ta svoj novi poklic, da je kmalu postal znan kot najhitrejši telegrafist družbe Western Union. L. 1869 je dobil mesto superintendenta pri Gold and Stock Telegraph Co. Tu je napravil razne izume, ki jih je družba kupila od njega za \$40.000. S to glavnicjo je ustanovil električno delavnico v West Orange, N. J., ki je kasneje postala po vsem svetu ravno toliko slavna kot njen lastnik. V tej delavnici je on izvedel večino svojih eksperimentov. Njegove iznajdbe so preveč številne, da bi jih tu vse našli. Zagotovil si je več tisoč patentov tukaj in v inozemstvu; njegovim iznajdbam se čez milijon ljudi v Združenih državah ima zahvaliti za svoj zaslužek. Naj tu navedemo le malo izmed njih: izumil je mimeograf, izboljšal pisalni stroj, iznašel fotograf ali gramofon, audofon za gluhost, podmorsko torpedo itd. Morda največja izmed njegovih iznajdb pa je električna žarnica, nadalje njegov kinetoskop, iz katerega se je razvil moderni kinematograf, ki se nanaša na Edisonove patente. Ni ga ime na modernih iznajditeljev, ki bi bilo bolj proslavljeno po vsem svetu kot ime Edisona.

Coolidge zahteva penzijsko, apropiacijo. — Predsednik Coolidge je v pismu vprašal kongres za 37 milijonov dolarjev, da se povisa zakonito penzijsko vojakom, deset milijonov pa za uničenje bolezni med Indijanci.

Izvoz žita iz Amerike narasel. — Washington. — Zadnji teden je bilo izvoženega žita iz glavnih ameriških pristanišč nad tri milijone bušljev, prejšnji pa nekaj nad dva. Kanadski izvoz je bil prav dvakrat večji, kot je bil l. 1904.

Prekomorski telefon

Danes je otvoren brezičnik črta Chicago-London, seveda za bogatino.

Chicago. — Telefonična, ali bolje radiofonična, zveza med Chicago in Londonom je uradno otvorena danes (12. februarja), na Lincolnov rojstni dan ob 7:30 zjutraj.

Prvi bo govoril F. O. Hale, podpredsednik in upravitelj Illinois Bell Telephone Co., ki po kličice urad American Telephone & Telegraph Co. v Londonu omenjeni uri, nato pa bo telefonična služba na razpolago vsakomur, ki se poslužuje kateregakoli telefona v Illinoisu in po kličice katerokoli telefonsko številko v Angliji, Škotski in Walesu. Do New Yorka gre glas po žici, od New Yorka do Londona po zraku, od tam pa zopet po žici do poklicane stranke.

Klič se tako, kakor da bi klical Milwaukee. Vprašal se "long distance", pove kraj in številko, nato govoriš in — plačaš račun. Pristopnina za Anglijo znaša \$78 za prve tri minute, potem pa \$26 za vsako nadaljnjo minuto. Govoriti moraš največ 12 minut, če kdo drugi čaka na linijo. Za vseh 12 minut govorenja plačaš \$312.

Za nas Slovence ni ta naprava posebne važnosti, ker prvič nimamo bogvekoliko prijateljev in sorodnikov na Angleškem, drugič je pa med nami malo bogatinov, da bi plačali to ceno. Prekomorski telefon je važen le za ameriške podjetnike, velike trgovce in take, ki ne vedo, kako bi zapravili denar. Med New Yorkom in Londonom posluje radiofon že en mesec, in poročajo, da se dobro izplačuje.

Nas bo ta napredek bolj zanimal, kadar se radiofon raztegne na Jugoslavijo — in to vsekakor pride v par letih. A moral bo biti cenejši, drugače se naj gre solit.

POD DELAVSKO VLADO V AVSTRALIJI POJENJAVA BREZPOSELNOST.

Brezposelnost je padla za več ko sedem odstotkov.

Sydney, Avstralijska. — Ko je nastopila delavska vlada pred osemnajstimi meseci v New South Walesu je bilo brez dela štirinajst odstotkov in pol delavcev: Kapitalisti so seveda zaglani krik, da se brezposelnost povisa, ker so delavci prevzeli vladno. Zgodilo se je pa narobe. Brezposelnost je prišla takoj padati in po osemnajstih mesecih je še sedem odstotkov delavcev brez dela.

IZVOZ RUSKE PŠENICE.

Carigrad. — Teden, ki se je končal s 4. februarjem, je zaznamoval, da je bilo izvoženih ruske pšenice skozi Carigrad 1.141.000 bušljev; ječmena 48.000 bušljev; koruze 246.000 in akoro toliko rži in ovsa. Tozadevno poročilo je došlo iz Carigrada trgovskemu departmentu od vladnega uradnika H. B. Smitha.

Uvoz umetnin v Ameriko je narasel.

Washington. — Lansko leto je bilo uvoženih raznih umetnin v Ameriko za \$41.000.000. Vse umetnine so bile stare več kot sto let. Če se pa vključi ves uvoz starinskih vrednosti in umetnin, tedaj znaša ta vsota 53 milijonov dolarjev in pol. Leta 1925 pa je bilo uvoženih v Ameriko za približno 49 milijonov dolarjev umetnin in starinskih predmetov. Kakor vse zglede, pa Amerika imela v nekaj letih, seveda če bo šlo tako naprej, vse glavne umetnine in starinske vrednote.

Polovica dijakin severozapadne univerze kadi.

Chicago. — Uradni dijaški dnevnik Northwestern univerze je objavil upvnik, v katerem pravi, da polovica dijakin kadi, ter zahteva, da šola napravi posebno sobo ali damsko kadihalnico s tem prizna uradno, da ni proti kajenju dijakin.

Napredek kooperativnega gibanja

Izmed 48 držav so samo tri, ki nimajo nikakega napredka v kooperativnem gibanju.

Washington. — Kooperativno trgovanje sadja in druge zelenjave se zadnje čase zelo hitro množi po vseh državah Unije, razen v treh državah, katerih pa poročilo ne imenuje.

Kooperativno gibanje v trgovanju farmakih produktov se je od leta 1915 pa do lanskega leta pomnožilo za 40 odstotkov. To poročilo je uradno, ki ga je objavil državni kmetijski departm.

Poročilo se glasi:

Četudi ne povsod, pa je ta napredek trgovanja kooperativ s sadjem in zelenjavo zelo zanimiv. Zadrage so zadnje čase postale močne. Vse evidence kažejo, da so nenavadno uspešne v evolviranju novih načrtov organizacijske strukture, v novih metodah trgovanja z njihovimi produkti svojih članov. V mnogih slučajih so se te zadrage izkazale pionirje v kooperativnem načinu prodajanja.

Kooperativno se sedaj že razvite v vseh državah razen v treh, kot se je uradno doznalo. Kooperativne zveze, ki se pečajo s prodajo zelenjave in sadja so še posebno razvite v Kaliforniji, Floridi, New Yorku, Arkansasu, Michiganu, Washingtonu in Teksasu.

Število kooperativnih zvez se je pomnožilo v desetih letih od leta 1915 do leta 1925 ravno za štirideset odstotkov; število članstva pa se je v tem času pomnožilo za šestdeset odstotkov. Leta 1925 je bilo uradno naznanjenih 1237 zadrug s 180.000 člani. Kupčija v njih trgovini je znašala v prometu za leto 1925 \$280.000.000.

Države, ki imajo najbolj razširjene kooperativne zveze, so: New York, Kalifornija in Florida.

Latvija želi imeti zračno zvezo

Riga naj bi bila postaja med Berlinom in Moskvo.

Riga, Latvija. — Pogajanja se sedaj vršijo med vlado Latvije in dvema nemškima družbama, ki imata zračne zveze med Moskvo in Berlinom. Latvija želi imeti zračno postajo v Rigi. V ta namen je vlada ponudila omenjenima družbama razne priložitosti, ako pristane, da se eroplani vstavljajo v Rigi.

Nemško-ruska zračna zveza "Derulft" kakor tudi zračna zveza "Luft Hansa" sta sedaj v tozadevni pogajanjih. Dosedanja zračna pot je bila čez Kovno in Koenigsberg v Moskvo.

Dosedanja pogajanja kažejo, da bodo uspešna ter da prične operirati ta zračna črta po novi poti že meseca aprila. Poleg tega pa bo druga črta šla v skandinavake države, ki bo imela tudi postajo v Rigi.

"VLJUDEN" PODJETNIK.

Udaril je stavkarice in ji prebil ustnice.

New York, N. Y. — Herman Travin, škafarski podjetnik, spada med one sirovine, katerih ni sram pretepati ženskih. Napadel je stavkarico Jeannette Lianetti in jo udaril, da ji je prebil ustnice. Prizadaj ji je pa še druge poškodbe. BIP je aretiran in ko je stavkarica prišla na sodišče, da priča proti tej sirovini, je imela probite ustnice, otečen nos in zvito roko. Sodnik je odložil obravnavo in v nekaj dneh izreče kazen. Travin se je priznal krivim.

Banditi ustrelili policaja.

Chicago. — Banditi so sredi napadli policaja J. A. Benderja, ki je bil na potu domov iz službe. Sledili so mu z avtom do hiše, mu ukazali, naj dvigne roke, kar pa ni hotel ter se jim je uprl, a je upor plačal s smrtjo. Očividno so imeli banditi nanj piko že od prejšnjih napadov, pri katerih jih je zasledoval.

Ameriška zgodovina v februarju

II.
14. februarja. — St. Valentine's Day je dan, ob katerem moški pošiljajo svojim prijateljicam pozdravne dopisnice, takozvane "valentines". Ta ameriška navada, ki izvira iz Angleškega, sega nazaj v pradedno čase. Ljudje so zdavnaj verjeli, da se tega dne, ob sv. Valentinu, ptice začnejo pariti. Na predvečer sv. Valentina so se zbical mladi ljudje obeh spolov, napisali imena fantov in deklet na listkih, ki so se postavili v posodo, posebej za vsak spol, in vsak je moral posesti v posodo, da izvele ime nasprotnega spol. Tako je vsak mladenič dobil kakšno deklico za svojo "valentino" in moral je "služiti" njej za dobo enega leta. Nekaj slična navada je tudi obstajala med starimi Rimljani. Današnji "valentine" so dopisnice, ki izražajo občudovanje ali ljubezen in dostikrat tudi norčevanje. Pošiljajo se, dostikrat tudi brez podpisa, k osebam drugega spola.

14. februarja 1876. — Patent prvega telefona. — Prvi telefon je bil patentiran dne 14. februarja 1876. Tega dne je Alexander Graham Bell vložil prošnjo za patentiranje silene inajdbe. Bellova prošnja je bila vložena nekoliko ur poprej in patent je bil njemu izdan.

20. februarja 1900. — Senat odobril pogodbo glede otočja Samoa. — Samoa otoki tvorijo važno otočje v južnem Pacifnem oceanu in ležijo skoraj v ravni črti med San Franciscom in Avstralijo. To otočje je bilo dolgo let pod skupnim protektoratom Združenih držav. Nemčije in Angleške. L. 1898 je na podlagi mednarodne pogodbe, kasneje odobrene od senata Združenih držav, končal skupni protektorat in otok Tutuila ter nekoliko manjših sosednih otokov je bilo anektiranih k Združenim državam. Otok Tutuila je razmeroma majhen in njega poglavitna važnost obstoja v krasnem pristanišču, najboljsem v Pacifiku. Prebivalstvo ameriške Samoe obstoja iz približno 8800 domorodcev, ki tvorijo najčistejšo pleme polinezijske rase. Med njimi ni nepismenih. Glavni poljedelski pridelek je kokosov oreh (posušeno zrno gre v trgovini pod imenom "copra"). Pod ameriškim Commander-Governor se nahajajo trije domorodni governorji za vsakega izmed treh političnih oddelkov. Ostali del otočja je spadal k Nemčiji in je bil po svetovni vojni podeljen Novi Zelandiji kot mandat lige narodov.

22. februarja 1819. — Združene države nakupile Florido. — Tega dne je vaa Florida prišla potom nakupa v last Združenih držav. Od svojega odkritja l. 1513 je bila Florida zaporedno pod Španjko in Britanijo. L. 1810 je bila zapadna Florida anektirana k Združenim državam, češ da je tvorila del Louisiane ozemlja, ki so ga Združene države kupile od Francoske. Španjka je tedaj držala le vzhodni del Floride, ki pa je bil le male koristi za njo. Predsednik John Quincy Adams se je pogajal z Španjko za pravnomočno vseh sporov in dne 22. februarja je bila podpisana pogodba, s katero je Španjka odstopila vzhodno Florido Združenim državam za približno pet milijonov dolarjev odškodnine.

F. L. I. S.

Norveška bo gradila nove ceste.

Oslo, Norveška. — Norveška je sprejela načrt, da izboljša transportacijske metode v notranjosti dežele. Ceste, ki so sedaj že nerabne ali pa le delno rabne, bodo popravljene ali pa nove zgrajene, da bodo lahko iz notranjosti dežele farmarji izvažali produkte tudi po cestah. Transportacijska sredstva bodo velike važnosti za vsako državo, ki hoče napredovati ter postaviti farmarstvo na boljše noge. Delavci pridejo brez dvoma pri tem tudi v poštev, ker grajenje cest pač zahteva veliko delavcev.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jadrana

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESK:
Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7 Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Hlas Novak; gl. blaginjski John Vogrich; urednik glasila Jugo Zvezdnik, upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni sadravniki Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESK:
Frank Somrak, predsednik, 805 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alech, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupancic, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POBODNI ODESK:
John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trštel, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šuler, Box 104, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODESK:
OSREDNJE OKROŽJE: Hlas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHOVNO OKROŽJE: Joseph Zorka, R. F. D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1188 E. 70th St., Cleveland, Ohio.
ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Balch, R. R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans.; Jugo Zvezdnik, Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Frank Zajc, predsednik, 3439 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hraut, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Zdržišveni odbor:
Frank Vidmar, predsednik, 7434 W. 63rd St., Argo, Ill.; John Olig, 3438 S. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geshel, 2623 So. Broadway, Denver, Colo.

POZOR! — Korrespondence z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uredni, se vrši takole:
VSA FIRMA, ki se nanaša na pošto gl. predsednika, se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADNJE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
DOKAZNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jedrste vobse se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIM POSILJ se pošiljajo na naslov: Blaginjsktvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse prišitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, ligar naslov je zgornji.
Vsi prisilvi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajo, oigial, naročila in sploh vsa, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vesti iz Jugoslavije

Nekoliko statistike o vojaških pokopališčih. Po statističnih podatkih, zbranih v ministarstvu za vere, je v naši državi 3119 vojaških pokopališč s 87.608 grobovi. V inozemstvu je 1284 vojaških pokopališč s 60 tisoč 831 grobovi; pri tem pa niso vračunjeni grobovi naših vojakov v Bolgariji, katerih je približno 15.000. Skupno število naših vojnih grobov doma in v inozemstvu znaša torej okroglo 160.000. V Sloveniji se nahaja 81 vojaških pokopališč s 8321 grobovi. Razen tega je v Jugoslaviji okroglo 23.000 grobov tujih vojakov, zlasti Nemcev, Rumunov in Čehoslovakov.

Nesreča pri delu. V Westnovi tovarni v Gaberju se je zgodila 24. jan. težka nesreča. Delavec Maks Vovk je prišel pri delu z roko pod strojno rezilo, katero mu je čez dlan odrezalo roko. Kakor se čuje, je zakrivil to nesrečo neki sodelavec valed ne previdnosti.

Samomor uradnika radi bede. Dne 19. jan. se je v Pobrežju pri Mariboru obesil 38letni Mijo Markezil, rodom iz Srenja v Istri. Bil je uslužben kot zvičnik pri srezkem poglavarju Mariboru, levi breg z mesečno plačo 900 Din ter je zaman prošil za službo uradnika, čeprav je imel predpisano izobrazbo. Tako da leč smo torej že, da morajo naši uradniki v smrt, ker ne dobijo službe.

STARČEK, KI JE LAHKO ZA ZGLED.

Mornar, star 70 let, ni hotel postati stavkokaz.

New York, N. Y. — Kapitan Jeremiah Minner, star sedemdeset let, ni hotel stavkokaziti, ko je bila v letu 1922 proglašena stavka na newyorkskih brodih. Zaradi tega je izgubil 37 let službe, ki bi se mu imela šteti sedaj, ko je odšel v pokoj. West Shore železnica mu je priznala je šest let službe, ko je vpokojila tega starega mornarja. Po končani stavki mu je štela službenca leta le kot novemu uslužbencu po končani stavki.

Ko je ta stari mornar odšel v pokoj, je izjavil, ako bi danes bila proglašena stavka, bi zopet stavkal, akoravno bi ne prejel nobene pokojnine.

Ali želi snati pravino plaati štiti slovenstvo? Narodni "Slovensko-angliško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Knjižnica matrona S. N. P. J.

AMERIŠKI BOGATINI NA POTOVANJU V JUŽNEM MORJU.

Zapravljanje denarja govori, da ti bogatini niso služili še nikdar denarja s svojim delom.

Sydney, Avstralijska. — Ladja "Corinthia", s katero potuje 300 ameriških bogatinov, je bila v avstralskih vodah v mesecu januarju. Način, po katerem so ti bogatini metali okoli sebe s dolarji, govori, da niso nikdar znojili za denar, ki tvori njih bogastvo. Nekateri kapitalisti na tej ladji so se široko ustili glede socialističnih in delavskih problemov. Ko so jih pa unije povabile na debato, so pa atisnili rop med noge in so se vrnili v svoje kabine na ladji.

KANADA JE ZVIŠALA IZVOZ PAPIRJA.

V zadnjem letu ga je izvozila za 14 milijonov dolarjev več kot prejšnje leto.

Montreal, Kanada. — Izvoz papirja iz Kanade za preteklo leto je prekašal prejšnjega za celih 14 milijonov dolarjev, kakor poročajo državnemu trgovskemu departmentu.

Vaega papirja raznih vrst je bilo v preteklem letu izvoženega za \$121.414.513. To je ravno 14 milijonov dolarjev več kot prejšnje leto. Največ tega papirja je bilo časopisnega in sploh tiskovnega.

Vonj po plinici še ne zadostuje.

Washington. — Neko poročilo pravi, da se je vršila obravnava radi nepravilnega arbiranja osumljene osebe, ker se je domnevalo, da ima v stanovanju privedane pišče. To se je izvršilo, ker se je suhaškim agentom zdelo, da je v dotičnem stanovanju radi vonja opojna pišča. Višje sodišče pa je obačbo zavrglo ter izjavilo, da nimajo suhaški agentje nikake pravice in nikakega povoda aretirati osebo, ako jih njihov nos vodi v stanovanje, ker nosovom se ne more zavpiti. Le dokazi lahko potrdijo, da se izda proti taki osebi uradno tiralnico.

KEENAN PRIBREDI SLOVENSKIM ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Dr. M. S. S. N. P. J. — Veselje v soboto 12. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Zveza slov. org. — Veselje v soboto 12. marca v Narodni dvorani. Klub M. I. J. S. Z. — Družniski predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani S. N. P. J.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Giovanni Boccaccio:

Doživljaji mešetarja Andreucciija

Zivel je v Perugi mladenič, Andreuccio po imenu, Petrov sin in konjski mešetar, ki je silal, da so konji v Napolju zelo poceni. Vtaknil je petsto zlatih v svojo denarnico in odšel tja z drugimi trgovci, dasi ni bil dolejši še nikdar z doma. Dospel je v Napolj neke nedelje zvečer. Drugo jutro je odšel na sejem, kakor ga je kremlar napotil. Tam je videl mnogo konj in mnogi so mu zelo ugajali. Pogajal se je za več konj, a za nobenega se ni mogel pogoditi. Da bi pokazal, da misli kupiti, pa je v svoji zarobljenosti in neprevidezni pred očmi onih, ki so prihajali in odhajali, večkrat povlekel na dan svoj mošnjiček zlatov.

Medtem ko se je Andreuccio pogajal za konja in kazal svoj mošnjiček, se je zgodilo, da je prišla tik mimo, ne da bi jo videl, prelepa mlada Sicilijanka, ki pa je bila pripravljena za majhen denar ljubiti vsakega moškega. Zagledala je mošnjiček in rekla brž sama pri sebi: Kdo bi se počutil boljke kakor jaz, če bi bili ti-le denarci moji! In odšla je po svoji poti.

Z omenjeno mladenko je bila neka starica, tudi Sicilijanka, ki je, zagledavši Andreucciija, pu-

stila mladenko, da je šla naprej, in pričela mladeniča ljubeznjivo objemati. Mladenka ni rekla ničesar, temveč začela jo je od strani opazovati. Andreucci se je obrnil k starici, jo spoznal ter jo z velikim veseljem sprejel. Ona mu je obljubila, da pride k njemu v gostišče, ni se marala tam predolgo razgovarjati in se je poslovila. Andreucci pa se je začel pogajati, toda tisto jutro ni kupil ničesar.

Mladenka, ki je videla najprej Andreucciijev mošnjiček in nato starkino prijaznost z njim, je začela previdno izpraševati, kdo je ta človek, odkod je, kaj dela tu in kako ga ona pozna. Hotela je doznati, ali se ne bi mogla polastiti vseh ali vsaj nekaj tistih denarcev. Starica ji je vse natanko povedala o Andreucciijevih zadevah, skoro tako kakor bi bil mogel povedati on sam, kajti stanovala je dolgo z njegovim očetom v Siciliji in nato v Perugi. Povedala ji je tudi, kje se je nastanil in po kaj je prišel.

Ko je bila mladenka natanko poučena o njegovem sorodstvu in njegovih imenih, je na te podatke oprla svoj načrt, kako bi z življeno premetenostjo utešila svoj pohlep. Vrnivši se na dom, je ves dan zaposlovala starko, da se ni mogla vrniti k Andreucciju; zvečer pa je poklicala neko svojo deklico, ki si jo je za take posele izbrano vzgajila,

ter jo poslala v gostišče, kamor se je moral vrniti Andreuccio.

Prišedši tja, je deklica slučajno našla njega samega na pragu ter ga vprašala po Andreucciiju. Ko ji je povedal, da je to on, ga je povlekla na stran in rekla:

"Gospod: neka plemenita gospa iz tega kraja bi prav rada govorila z vami, če bi vam bilo všeč."

Jedva je Andreuccio to zaslišal, je postal zelo pozoren; ker se mu je zdelo, da je lep in zastaven dečko, je presodil, da mora biti ta ženska vanj zaljubljena, kakor bi razen njega ne bilo tedaj nobenega lepega mladeniča v Napolju. Odgovoril je, da je brž pripravljen in vprašal, kje in kdaj želi gospa govoriti z njim. Deklica je odgovorila:

"Gospod, čaka vas na svojem domu, kadar vam bo všeč priti."

Ne da bi v gostišču kaj povedal, je rekel Andreuccio takoj: "Hajdi, stopaj pred mano, jaz ti sledim."

Deklica ga je odvedla na mladenčin dom v ulico z imenom Malpertugio (Huda luknja); imeno kaže, kako pošten je kraj. Toda Andreucci ni o vsem tem ničesar vedel ne sumil, misleč, da gre v zelo pošten kraj in k dragi gospe, in vstopil je za deklico v hišo. Ko sta šla po stopnicah navzgor, je deklica že poklicala gospo in rekla: "Andreuccio gre!"

Ta jo je zagledal vrh stopnic, kjer ga je pričakovala. Bila je zelo mlada, visoke postave in prelepega obraza, jako gosposko oblečena in ozaljšana. Ko se ji vendar se je že večkrat z uspehom ustavljalo močnejšemu in bolj oboroženemu sovražniku. Izmed vodnikov pa se je posebno izkazal Žižko, ki je porazil lani s tremi stotinami svojih ljudi dva tisoč vojakov Švambergovih pri Nekmeru, letos v marcu ravnotako ogromno premoč prvega železnih gospodov pri Sudomeru in v maju trojno vojsko kraljevo na Poriču ob Sazavi.

Gost je večinoma prešlišal to razlago, ker je obrnil pozornost drugam.

V sobo se je vrnila namreč Kunka, ki je prinesla posode za obed in velik, snežnobel, z vžitimi okraski in s čipkami obrobjen prt in je začela pogrinjati mizo v kotu. Gospod Brouček si je šele sedaj pozorneje ogledal mladenko in je opazil, da je prav ljubka.

Bralko, ki so morda gospoda Broučka uvrstile iz nejevolje med trdovratne nasprotnike dam, so mu storile krivico. Res je, da se mu ne ljubi biti v damski družbi, toda vzrok temu tiči prej v gotovih ozirih in formalnostih, ki so bile navadno združene s tako družbo, kot pa v damah samih.

Te — seveda, če so krasne! — obračajo dostikrat naše njegovo simpatično pozornost, čeprav le iz odmerjene daljave in kjer se ne gre za dame v strogem smislu besede, kjer namreč ni potreba dotičnih ozir in formalnosti, tam zna biti v občevarstvu z ženskami naravnost pripravljen. Kajti priznal je že v svojem potopisu na mesec, če se ne motim, da je "napravljen v svojih mladih letih marsikako neumnost" in da sedaj, "ako opazi kako brhko dekletce, marsikaterikrat ne premaga izkušnje, da je ne bi prijel za okroglo bradico ali jo včepnil v rdeče ličice."

Zakaj je ostal vkljub temu samec prav do teh moških let, nočem podrobno opisovati. Zagotovo morem trditi le toliko, da ni prisegel niti večne zvestobe neki umrli ljubici, niti ni bil odtujen najslajšim radostim življenja vsled neozdravljivega gorja prevrajene ljubezni. Za take stvari nima smisla. Skoro se mi zdi, da ga je poleg misli na mučniški stol v paradni sobi, pred kupico čaja s piškotom, v družbi babinskih starih tet z ponarejenimi kodri in ostrimi jeziki, poleg misli na večno poljubljanje rok mamic in na vsestranske poklone, na neprestane prošnje in zahvale z doigim, blaženim nasmehom, na prenašanje vsakovrstnih pokrival in kužkov, na prisiljeno veselje pri dolgočasnih družabnih igrah in na hlinjeno zamaknenost pri napačno igranih komadih na piano, na tesnobo v elegantni črni obleki in na zaspianost na plesih, na troške in na mnoge ne priprave na krasnih, nepozabnih izletih — da ga je poleg misli na ves ta ženitovanjski predpekel, odtujila od rodbinskega pristana bojazen pred vsem blaznim kipenjem čutov, preko katerih je treba plavati k cilju: zakaj prišli so mu na misel vdihi in mili pogledi, šopki rož in ljubezni polna pisma, šepetanje o lilijah in zvezdah, klečanje na kolenih, goreče prisege in druge podobne stvari, o katerih je čital v romanih. Konečno ga je prepričal morda tudi pogled v različne prijetnosti zakonskega stanu samega; vendar ta stvar je zame vpricho zalih bralk preveč kočljiva in se torej nočem v njo poglabiti, kakor sem že povedal.

Naj bo že kakor hoče, čaru ženske krasote same na sebi moj junak ni nepristopen. Seveda, za privlačno ljubeznost je bolj, manj za eterne, katere nedosežni vrh je spoznal na meseču, se ne zna navdušiti; ampak drugače pa ima mnogo smisla in priznanja za vse različne vrste ženske vabljivosti.

(Dalje prihodnjé)

je Andreuccio približal, mu je šla z odprtimi rokami za tri stopinje naproti, ga objela okrog vratu in obstala nekaj časa brez besede, kakor da ji velika ganjenost brani govoriti. Nato ga je jokaje poljubila na čelo in rekla z nekoliko pretrganim glasom:

"Mili Andreuccio, bodi mi dobrodošel!"

On je odvrnil ves presenečen, čudeč se tako nežnim ljubeznjivostim: "Gospa, bodite mi dobro najdeni!"

Ona ga je prišla za roko ter ga odvedla gori v svojo dvorano, odkoder je stopila brez drugih besed v svojo sobo, ki je vsa dišala od rož, oranžnega cvetja in drugih vonjav in kjer je Andreuccio zagledal prekrasno posteljo z zavesami, mnogo oblek po drogovih, kakor je tam naveda, in mnogo drugih prepleh in bogatih predmetov. Zato je kot novinec trdno verjel, da mora to biti zelo visoka gospa.

Sedla sta vkup na skrinjo ob vznožju njene postelje in ona je začela takole govoriti:

"Andreuccio, jaz prav gotovo vem, da se ti čudiš mojim ljubeznjivostim in mojim solzam, ker me ne poznaš in slučajno nisi še nikdar slišal mojega imena. A takoj boš nekaj slišal, o čemur se boš morebiti še bolj čudil, kajti jaz sem tvoja sestra. In ker mi je Bog izkazal to milost, da sem pred svojo smrtjo videla vsaj enega izmed svojih bratov (kakor si želim, da bi vas videla vse), ne bom umrla nepotolažena, naj mi zadnja ura odbije kadarkoli. In če nisi ti tega še nikoli slišal, ti hočem zdaj vse povedati.

Peter, najin oče, je bival dolgo časa v Palermu, kakor si, mislim, gotovo že lahko slišal, kajti zbog njegove dobrote in prijaznosti je bilo mnogo ljudi — in jih je še danes — ki so ga poznali in zelo ljubili. Toda med vsemi, ki so ga zelo ljubili, ga je najbolj ljubila moja mati, ki je bila plemenita gospa in takrat vdova; ona ga je tako ljubila, da je pustila v nemar strah pred očetom in brati in svojo čast ter postala v njim tako domača, da sem prišla jaz na svet in ostala tako kakor me vidiš.

(Dalje prihodnjé.)

HISA NA PRODAJ.

Proda se 3-nadstropna, zidana hiša z podstrešjem, pritličje, garaža, furnace, gorkota v prvem nadstropju. Pridite osebno k lastniku: Kodl, 2514 So. St. Louis Ave., Chicago. (Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Slovenec, star 49 let, se želi seznaniti s Slovenko ali tudi žensko druge narodnosti v svrhu ženitve. Mora pa imeti nekaj denarja ali pa premoženja. Jaz imam \$7,400.00. Resne ponudbe se pošlje na naslov: Zapadni Zenin, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Z žalostnim srcem naznanjam sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je neizprosna smrt utrgala nit življenja moji ljubljani ženi oziroma materi

MARY NUCICH.

Umrila je po dolgi in mučni bolezni za revmatizem in pljučnico dne 28. januarja 1927. Zapustila mi je sedem nedorastlih otrok, najstarejši 16 in najmlajši pa 6 let star. Prav lepo se zahvalim društvu št. 422 S. N. P. J. iz Standardville, Utah, in društvu št. 296 S. N. P. J. iz Ewel, Utah, katerih članstvo jo je sprejelo v obilem številu k zadnjemu počitku, čeravno ni bila članica nobenega društva, ker ni bila trdnega zdravja in vsled tega ni mogla postati članica S. N. P. J. Srčno se zahvaljujem vsem prijateljem in znancem za krasne darovane vence in za obilo udeležbo pri pogrebu. Tebi, nepozabljeni draga žena moja in mati, naj ti bo lahka ameriška gruda; počivaj v miru. Ostala nam boš za vedno v spominu. Zaljubljeni ostali: Joseph Nucich, soprog, in otroci, vsi v Castle Gate, Utah.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

V ALI IZ JUGOSLAVIJE

je potovanje preko Bregena na največjih in najhitrejših parnikih družbe

NORTH GERMAN LLOYD

Krasne in udobne III. razreda kabine.

Za pojasnila vprašajte vašega domačega zastopnika ali na:

NORTH GERMAN LLOYD

100 N. La Salle St., Chicago, Ill.

Zaustavite prehlad predno je prepozno

Red Cross obliži hitro pomaga.

Nevarno je pustiti prehladu, da gre svojo pot. Kaj lahko se razvija influenza ali pljučnica. Če ste prehlajeni ali če mislite, da boste, takoj na delo! Kupite zanesljiv in hitro delujoč Johnson's Red Cross obliž za ledice ter ga prilepite na prsi. Ta čudovit, pomoč prinašajoč obliž kot navaden obliž ter ni prosoben. V obliži ledice, da se prilaga. Skoro takoj pomaga — greje, pomirja, ščiti, — pomaga prebrati ter uredi cirkulacijo. Lekarstva gotovo vprašajte za Johnson's Red Cross obliž z rdečim flanelastim ozadjem.

PRODA SE

pol sezidana in pol lesena dvonadstropna hiša, štiri in tri sobe, plin, elektrika, kopališče, zaprt port, vse v lepem redu. Proda se za zmerno nizko ceno. Oglasite se v gornjem nadstropju pri lastniku na: 3085 S. Turner Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

ŽE VEČ NEGO 40 LET

Imovina \$19,000,000.00

RUDOLF J. JINDRA PLUMBAR

Upostavlja parne in druge naprave za gretje in vsa druga plumbarska dela. Prevzame delo tudi na mesečno izplačilo od enega do dveh let.

Vse delo jamčeno. Izvaja plumbarsko delo v poslopiju S. N. P. J. 2794 So. Avers Ave., Chicago, Ill. Telefon: Lawndale 9435 ali pa Lawndale 8311

Agitirajte za "Prosveto!"

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCI — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angleška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakon Biogenetike — tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro \$1.50
- Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških francižkanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami \$1.50
- Zajedaki — resnična povest in prava ilustracija doslej skrivljene dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
- Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek \$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo \$0.50
- "Hrbenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25
- "Informator" — knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člane — stane samo \$0.20

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

služi ta banka zanesljivo in pošteno vsem, ki njene posluhi potrebujejo, ter oprezo investirajo prihranke njim poverjene od tisoče poverjenikov, katere iznašajo mnogo milijonov dolarjev.

Najnižebode na kakoršenkoli način vlaganja vaših prihrankov se prepričajte, kakšne ugodnosti dobivajo oni, ki poslujejo to banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Vogal zapadne 19. ulice in Blue Island Ave., Chicago, Illinois

NAJVEČJA SLOVANSKA BANKA V AMERICI

Uradne ure: Od 9. ure v jutro do 4. ure popoldne, v popoldne in soboto od 9. ure v jutro do 8. ure zvečer.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila na veselice in slodice, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

GENE ZIMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA